

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Лисий Михайло Андрійович

УДК 657

**ОБЛІК І АУДИТ ПРОЦЕСУ ПОСТАЧАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА
ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТЗОВ
«БУЧАЧАГРОХЛІБПРОМ»)**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

**АВТОРЕФЕРАТ
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»**

Тернопіль – 2019

Дипломною роботою за ОКР «Магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку та аудиту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Білоус Ольга Степанівна
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя;

Завідувач кафедри
бухгалтерського обліку і аудиту

О.С. Білоус

Захист відбудеться “26” грудня 2019 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» Тернопільського національного технічного університету за адресою: 46000, м. Тернопіль, вул. Танцорова 2, ауд. 24.

З дипломною роботою за ОКР «Магістр» можна ознайомитись на кафедрі бухгалтерського обліку і аудиту Тернопільського національного технічного університету за адресою: 46000, м. Тернопіль, вул. Танцорова 2.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Успішне проведення в Україні економічних реформ значною мірою залежить від можливості використання на всіх рівнях управління сучасних інструментів менеджменту. Водночас, як свідчить досвід реформування вітчизняної економіки, інструменти, які успішно застосовуються в умовах економіки розвинутих країн, не завжди генерують адекватний результат на українському ринку, що зумовлює необхідність вдосконалення і адаптації прогресивних методів управління до специфіки ринкових умов господарювання вітчизняних підприємств. Необхідне також врахування стратегічних тенденцій розвитку світового господарювання таких, як глобалізація, інформатизація, актуалізація проблем охорони довкілля.

Під час побудови сучасних мікроекономічних систем в умовах європейської інтеграції актуалізується застосування систем менеджменту з орієнтацією на концепцію логістики, очікуючи від цього: по-перше, втілення нового системного розуміння механізмів функціонування ринку і формування на основі цього вагомий стратегічний чинник реалізації конкурентних можливостей підприємства; по-друге, забезпечення гнучкості підприємства за рахунок гнучкості потокових процесів, які є об'єктом логістики в такій моделі менеджменту; по-третє, досягнення системного ефекту (синергії) кооперованих підприємств, структурних одиниць тощо; по-четверте, стимулювання розвитку інформаційної інфраструктури підприємств, а відтак зменшення невизначеності щодо змін у ринковому середовищі прийняттям рішень у реальному масштабі часу тощо.

Проблеми обліку, оцінки і аналізу процесу постачання розглядалися в працях відомих вітчизняних учених-економістів: Бородкіна А.С., Бутинця Ф.Ф., Голова С.Ф., Завгороднього В.П., Єфіменка В.І., Кірейцева Г.Г., Кужельного М.В., Литвина Ю.Я., Пушкар М.С., Сопка В.В., Ткаченко Н.М., Чумаченка М.Г. Вагомий внесок у розвиток методології питань обліку і аналізу процесу постачання зробили зарубіжні вчені: Аксененко А.Ф., Глен А. Велш, Козлова О.П., Левін В.С., Луговий В.А., Маргуліс А.Ш., Новодворський В.Д., Петрова В.І., Тішков Шермет А.Д., в яких розглядаються тією чи іншою мірою питання прискорення матеріальних потоків, зменшення сукупних запасів, оптимізації структури витрат, підвищення рівня обслуговування тощо. Водночас вимагають подальшого розвитку питання інформаційного забезпечення системної оптимізації матеріальних потоків у ланцюгу “виробник.....споживач”.

Аналіз наукових публікацій свідчить, що поряд із проблемами управління процесу постачання, недостатньо уваги приділяється також і управлінню інформаційними потоками. Інформаційні потоки переважно розглядаються як чинник забезпечення ефективного управління іншими ресурсами (матеріальними, фінансовими, трудовими). Це звужує їх роль, не узгоджується із стратегічним розумінням того, що на сучасному етапі розвитку економіки інформація стає самостійним виробничим фактором, потенційні можливості якого відкривають широкі перспективи для підвищення конкурентоспроможності підприємств. Отже, необхідно розвивати теоретичні

основи вдосконалення управління підприємством, створюючи достатнє інформаційне забезпечення матеріальних потоків та розробляючи методичні основи розвитку відповідної інформаційної інфраструктури. Це визначає актуальність та своєчасність дослідження, що зумовило вибір теми дослідження, мету, структуру і завдання дипломної роботи.

Мета і задачі дослідження. Метою є удосконалення методичних і організаційних засад бухгалтерського обліку і аналізу процесу постачання на підприємствах для забезпечення їх ефективного функціонування за сучасних умов господарювання. Досягнення вказаної мети передбачає послідовне вирішення таких завдань:

- дослідження сутності та наслідків логістичного підходу до управління матеріальними потоками на підприємстві;
- обґрунтування необхідності використання системного підходу для удосконалення механізму управління матеріальними потоками;
- обґрунтування теоретичних питань удосконалення обліку процесу постачання;
- удосконалення методики нормування виробничих запасів;
- розробка системи показників та методики економічного аналізу забезпечення підприємств виробничими запасами.

Об'єктом дослідження є чинна система обліку і аналізу процесу постачання на ТзОВ «Бучачагрохлібпром».

Предметом дослідження є методика та організація системи обліку і аналізу процесу постачання на підприємствах.

Методи дослідження. Методи дослідження ґрунтуються на діалектичному підході до вивчення сучасного стану обліку і аналізу процесу постачання. У процесі дослідження застосовувалися методи наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу й синтезу, статистичних порівнянь, вибіркового обстеження та групування.

Інформаційною базою виконаного дослідження є законодавчі акти України, нормативна документація та галузеві інструкції, що регламентують організацію обліку та аналізу процесу постачання, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, матеріали науково-практичних конференцій, матеріали органів державної статистики, облікові дані ТзОВ «Бучачагрохлібпром».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

- досліджено суть та наслідки логістичного підходу до управління матеріальними потоками на підприємстві;
- розроблено рекомендації щодо вдосконалення нормування виробничих запасів;
- запропоновано основні принципи побудови обліку та аналізу процесу постачання на підприємствах житлово-комунального господарства;
- обґрунтовано необхідність використання системного підходу для удосконалення механізму управління матеріальними потоками;
- розроблено систему показників та методику економічного аналізу забезпечення підприємств виробничими запасами.

- обґрунтовано необхідність вдосконалення фінансового обліку процесу постачання відповідно до національних стандартів для одержання більш об'єктивної інформації з метою прийняття управлінських рішень;
- визначені напрями вдосконалення існуючої методики аналізу показників ефективності використання виробничих запасів.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці основних напрямів і конкретних рекомендацій по удосконалення методики обліку процесу постачання, методики проведення аналізу процесу постачання, а також посилення інформаційної та контрольної функцій обліку в управлінні виробництвом.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дослідження складається із вступу, шести розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету і задачі дослідження, об'єкт і предмет дослідження, практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі **“Організаційні та інформаційні аспекти процесу постачання товарно-матеріальних цінностей”** зосереджено основну увагу на теоретичному дослідженні: процесу постачання в інформаційній системі підприємства, систем і форм матеріально-технічного забезпечення. Визначено поняття та значення виробничої логістики та матеріально-технічного забезпечення процесу надання послуг.

У другому розділі – **“Функціонування облікових потоків інформації в управлінні процесом постачання”** визначено особливості організації обліку процесу постачання. Досліджено принципи обчислення собівартості запасів та синтетичний та аналітичний облік даного процесу.

У третьому розділі – **“Формування інформації та її використання в управлінні процесом постачання”** оцінено аналітичні можливості та їхнє використання на підприємстві. Розкрито аналітичні процедури в аудиті запасів.

У четвертому розділі – **“Аналіз руху та забезпеченості запасами на ТзОВ «Бучачхлібпром»** здійснено оцінку динаміки та структури запасів. Проаналізовано структуру запасів у системі постачання.

У п'ятому розділі – **“Економічне обґрунтування резервів підвищення ефективності використання запасів ТзОВ «Бучаагрохлібпром»** проаналізовано показники ритмічності постачання та використання запасів та можливостей мобілізації резервів.

У шостому розділі – **“Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях”** оцінено стан охорони праці на підприємстві, а також оцінено заходи щодо матеріального забезпечення об'єкта.

ВИСНОВКИ

У результаті написання дипломної роботи розглянуто та узагальнено організаційно-методологічні аспекти обліку, аналізу і аудиту процесу постачання на підприємствах, що призвело до отримання наступних результатів:

Процес постачання виконує головну роль в діяльності, оскільки без нього неможливі подальші процеси. Його основна мета забезпеченні виробничого процесу.

Побудова обліку процесу постачання залежить від організації безпосередньо цього процесу на підприємстві. Від змісту операцій логістики залежать методи управління та інструменти. Які воно використовує для прийняття рішень. Якщо розглядати постачання як рух матеріальних потоків, то досліджувати потрібно взаємовідносини постачальників та покупців і приймати рішення відповідно до застосованої стратегії.

Ефективна організація постачання полягає не лише в оприбуткуванні запасів, а й визначенні їхньої собівартості (включаючи заготівлю). Ця інформація дозволяє сформувати кошторис запасів та виявити можливі резерви.

Вартість майна ТзОВ «Бучачагрохлібпром» збільшилася у 2018 та 2017 роках на 1985 тис. грн. і на 13 тис. грн. відповідно або на 45,8 % та 0,3% порівняно із попередніми роками.

Необоротні активи у 2017 році збільшилися на 334 тис. грн. або 8,6%. Такий приріст обумовлений дооцінкою вартості основних засобів. У 2018 році вартість їх також збільшилась на 1850 тис. грн. за абсолютною сумою, проте у структурі вони зменшилися на 1,4% порівняно із попереднім.

За 2017 оборотні активи зменшилися на 321 тис. грн. (7,4%) у порівнянні із 2016. У 2018 році вони зросли на 134 тис. грн. або на 1,4%. Темп приросту у 2018 році, вищий. Це позитивна тенденція, що визначає прискорення оборотності. У 2017 році спостерігається зниження необоротних активів на 76,4%.

Структура активів за 2016-2018 роки зазнала змін. Матеріальні активи у цих роках складають 16,4%, 39,4 % та 18,4% вартості активів. Актуальність теми дослідженої у даній роботі робить необхідним детальний аналіз складу запасів. 79,8%, 59,6% та 76,5% активів у вищезгадані роки відволікається на кредитування споживачів товарів. Значна сума дебіторської заборгованості підвищує вимоги до її якості. Результатом зниження дебіторської заборгованості у 2018 році є зростання обсягу грошових активів та матеріальних запасів. У 2018 році грошові активи збільшилися на 11 тис. грн. і склали лише 4,9% вартості всіх активів підприємства.

Величина активів ТзОВ «Бучачагрохлібпром» у 2017 році зменшилась на 321 тис. грн. та вже у 2018 році зросла на 135 тис. грн. порівняно із попереднім роком. Такий ріст з однієї сторони, може свідчити про зростання потужностей, а з іншого зумовлений інфляцією.

У 2018 році негативним є той факт, що темпи росту капіталу перевищують темпи росту обсягів продукції на 32,5%. У 2017 році темпи росту обсягів реалізації перевищують темпи росту оборотного капіталу, окрім цього, ТзОВ

«Бучачагрохлібпром» у цьому періоді отримало прибутки. Це позитивна динаміка в діяльності підприємства, оскільки свідчить про підвищення ефективності оборотного капіталу і реалізації.

Частка запасів в активах у 2016 році складає 16,4%, у 2017 році – 39,4%, у 2018 році – 18,4%. Значний обсяг і частка запасів ТзОВ «Бучачагрохлібпром» може призвести до спаду активності.

Показники ефективності ресурсів у 2018 році погіршилися у порівнянні із 2017 роком. Збільшилась матеріаломісткість на 0,08% і відповідно знизилась матеріаловіддача на 8%. Збільшилась оборотність запасів з 128,8 раз до 238,3 рази, що призвело до зменшення оборотності на 1,29 дні.

Ефективність ресурсів, у 2017 році значно кращий у порівнянні з 2016 роком. Знизилась матеріалоємність на 0,51% і відповідно зросла матеріаловіддача на 2 %. Прискорила оборотність — від 81,90 раз до 128,8 разів, що дозволило скоротити тривалість обороту на 1,6 днів.

Таким чином, зменшення матеріальних витрат у 2017 році обумовлено зменшенням обсягу виробництва та зростання матеріалоємності. Ріст витрат у 2018 році зумовлено в зростанням матеріаломісткості. Збільшення обсягу продукції призвело до росту витрат.

АНОТАЦІЯ

Лисий М.А. Облік і аудит процесу постачання та його вплив на ефективність роботи підприємства (на прикладі ТзОВ «Бучачагрохлібпром»). – Рукопис.

Дипломна робота за спеціальністю 071 - Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Досліджено теоретичні основи організації матеріальних потоків на підприємстві на принципах логістики. Охарактеризовано особливості логістичного підходу до управління матеріальними потоками на підприємстві. Розглянуто питання удосконалення нормування виробничих запасів.

Висвітлено питання ефективності використання логістичних концепцій у процесі оптимізації матеріально-технічного постачання, пов'язані з цим напрями реформування маркетингової та інфраструктурної діяльності впливу логістичних рішень на сукупні витрати суб'єктів господарювання.

***Ключові слова:** управління, логістика, матеріальний потік, логістичний процес, закупівля, виробництво, збут, стратегія, запаси.*

ANNOTATION

Lysiy MA Accounting and audit of the supply process and its impact on the efficiency of the enterprise (for example, LLC "Buchachagrohlibprom"). - Manuscript.

Thesis for the specialty 071 - Accounting and taxation. - Ivan Puliuyi Ternopil National Technical University. - Ternopil, 2019.

The theoretical bases of organization of material flows at the enterprise on the principles of logistics are investigated. The features of the logistic approach to material flow management at the enterprise are characterized. The issue of improving the normalization of production stocks is considered.

The issues of efficiency of the use of logistic concepts in the process of optimization of logistic supply, related to these directions of reforming the marketing and infrastructural activity of the influence of logistics decisions on the aggregate costs of economic entities are highlighted.

***Keywords:** management, logistics, material flow, logistics process, purchasing, production, marketing, strategy, inventories.*